

die het waagde de *Lof der Zotheid* in een kwaad daglicht te stellen. En al werd hem aanvankelijk het zwijgen opgelegd, later zou de man Erasmus wederom attaqueren, nu niet alleen vanwege de *Lof*, maar ook naar aanleiding van het destijds recent verschenen *Antibarbari*, waaraan Erasmus in zijn jonge jaren al had gewerkt maar dat pas in juli 1520 in Basel werd gedrukt.¹⁶⁾

Het lijkt erop dat Erasmus, naarmate zijn roem toenam, zich meer bewust werd van zijn herkomst, althans zich daarover meer uitte, terwijl ook anderen hem naar zijn herkomst kwalificeerden. Terwijl zijn ster tot ongekende hoogten steeg, speelde het probleem van zijn afkomst heel duidelijk. Erasmus maakte zich in die periode zelf een voorstelling van zijn werkelijkheid, zowel direct in autobiografische uitingen als indirect in verhandelingen waarin het in wezen om andere onderwerpen ging. Het blijkt dat Erasmus moeite had met zijn werkelijkheid die voor anderen - niet het minst door Erasmus' eigen toedoen - evenzeer moeilijk toegankelijk was.

Eigen en andermans verbeelding

Rekening houdend met dit soort omstandigheden moeten Erasmus' uitingen over wat en wie hij waarlijk was, worden gewaardeerd, wat evenzeer geldt voor wat anderen over hem hebben opgemerkt. Binnen deze context zij hier de aandacht gevestigd op opmerkingen in een aantal brieven van, aan en over Erasmus en enkele aspecten uit en rondom een paar andere geschriften. Daarbij staat de vraag centraal naar wat Erasmus en anderen ons willen doen geloven. Behoudens om een aantal uitlatingen in een aantal brieven gaat het hierbij in eerste instantie om een in 1514 gedrukt geschrift van een 'Napolitaanse' humanist, waarbij het de vraag is of de auteur inderdaad is wie hij voor geeft te zijn. In dat geschrift wordt onder andere de lof op Rotterdam gezongen, waarbij zich de vergelijking opdringt met Erasmus' *Adagium Auris Batava*, het Bataafse Oor, dat in 1508 voor het eerst in de verzameling werd opgenomen. Vervolgens valt in dit verband de aandacht op de nog steeds intrigerende kwestie aangaande het auteurschap van de satirische dialoog *Julius exclusus*. Daarin laat de schrijver Petrus aan paus Julius II de toegang tot de hemel ontzeggen. Tenslotte wordt het voorgaande in verband gebracht met inhoudelijke aspecten van het *Adagium Sileni Alcibiadis*, de 'Silenen van Alcibiades', dat voor het eerst in de *Adagia*-uitgave van 1508 maar in uitgebreide vorm in die van 1515